בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תק"כ

פרשת
בלק
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 073-388-6654, בארה"ב: 605-477-4445

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **בָּלָק**, סמוך ונראה לימי '**בֵּין הַמְּצָרִים**' - ימים המסוגלים מאד לחזור בתשובה, ופרשת בלק היא בתור **הקדמה** ל'בין המצרים', והפרשה זו היא '**הַפָּרָשָׁה שֶׁל שְׁמִירַת הַדִּבּוּר וּקְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר**'.

אחד מן הלימודים הבסיסיים של רבינו הקדוש הוא שהכל תלוי כפי **הדיבור** של האדם; מובא מצדיקים: '**דיבור**' לשון **הנהגה** [כמאמרם ז"ל (סנהדרין ח.) '**דַּבָּר אֶחָד לַדּוֹר**'], כי הדיבור של האדם מנהיג אותו, **וכפי שאדם מדבר - כך החיים שלו!**

אדם שזוכה להכניס עצמו בדיבורים טובים, דיבורים קדושים, דיבורים חיוביים - הוא תמיד מחפש 'לבנות את הדיבור' באיזו דרך של טוב וחסד - האדם הזה הוא הכי מאושר בחיים! יש שלום עם עצמו, יש לו שלום־בית, יש לו שלום עם חבריו, כי הדיבור של אדם - זה מה שמביא לו את הכל! וזה מה שמייצר את האדם, וזה מה שמקשר אותו להקב"ה, וכמו שכתוב בפרשת בראשית (ב, ז) "**וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה**", ואומר התרגום: '**לְרוּחַ מְמַלֶּלָא**' - הוא התחיל לדבר; מה יוצא מזה? שההתחלה של '**דיבור אדם הראשון**' היה כשנפח בו הקב"ה '**נשמת חיים**', זאת אומרת: **הקשר של האדם בין הגוף לנשמה הוא 'כח הדיבור'!**

וזה לימוד וידיעה מאד מאד עמוקה, פשוטה ובסיסית, ואדם צריך לדעת את זה בכל ימי חייו: **הדבר שמקשר את הנשמה והגוף זה הדיבור!** לבהמה אין 'כח הדיבור', ולכן היא בהמה... אבל לבן־אדם יש 'כח

הדיבור', ובכח הזה הוא יכול לפעול הכל!

והנה, ראש וראשון בקדושת הדיבור הוא **'כח התפילה'** - שאדם זוכה לדבר להקב"ה; רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ ח"א סי' ז): **'הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וּתְפִלָּה מְשַׁנָּה אֶת הַטֶּבַע'**; 'טבע' - זה טבע הבריאה שנראה לעינינו, ש'עולם כמנהגו נוהג', ובכל יום יש את אותו ענין - השמש זורחת ושוקעת, הלבנה מאירה וכו', הכל נראה כמו טבע... **אבל באמת, וכי ישנו 'טבע'?... תתבונן לרגע: מי מנהיג את הטבע? מי עושה שהשמש תעלה בבוקר ותשקע בערב? מי מוציא את הלבנה בלילה? וכי זה 'טבע'?! זה "יַד ה'" בכל שניה ושניה!** והבעש"ט הקדוש אומר שזה מה שכתוב בפסוקים (תהלים קיט, פט): **"לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם"** - **"בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ"** (תהלים לג, ו), זאת אומרת: בכל רגע הקב"ה מצווה את השמש לזוז ולנסוע!

ואכן, לעיני האדם זה נראה כמו 'טבע' - אדם קם בנץ ורואה איך השמש מתחילה לצאת - איך היא עולה מתוך האופק, וזה ממש נפלא... **ומי שמבין קצת ב'מדע' יודע שהשמש נוסעת במהירות עצומה מאד, ולקרב זאת לדעתנו: פי חמש ממהירות מטוס!** ואמנם זה לא נראה לעינינו מרוב שאנחנו רחוקים, אבל כך הוא. וזה נראה כמו טבע...

אותו דבר בלילה שיוצא הירח להאיר, ואמנם מהירותו היא לא כמו השמש, אלא מעט פחות ממנה, אבל גם הוא נוסע מאד מאד מהר... וכפי שרואים בחוש - שיש לבנה בלילה במקום מסוים, ואחר שעה-שעתיים היא כבר במקום אחר, מי 'הסיע' אותה?... איך זה נוסע במהירות של אלפי קילו־מטרים?... זה נראה כמו 'טבע', אבל **הקב"ה מנהיג את הטבע!** בגלל שאדם נופל בקטנות־המוחין - זה נראה לו כמו 'טבע', ואשרי הזוכה לדעת שאין שום טבע כלל!

ואיך אדם זוכה לזה? הרי סוף־כל־סוף יש 'טבע' של האדם - הן בעצמו: המידות הלא־טובות של האדם, והן בכלליות - כל הבעיות שיש לו בחיים, כל ההתמודדויות והאתגרים שיש לו, מה עושים עם זה?

אומר רבינו [זה הגילוי של כל הצדיקים, אבל רבינו שם דגש מאד חזק על העניין הזה]: **"הַתְּפִלָּה מְשַׁנָּה אֶת הַטֶּבַע"!** אדם שזוכה לעסוק בתפילה - הוא כבר בענין אחר לגמרי... הוא למעלה מן הטבע! הוא רואה ניסים ונפלאות!

הגמרא מספרת על רבי חנינא בן דוסא (תענית כה.), שהבת שלו הדליקה בטעות את נרות השבת עם חומץ, וכבר נכנסה שבת, וענה ואמר לה: **'מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק'** - אותו ריבונו של עולם יאמר שגם החומץ ידלוק! ומסיימת הגמרא שהנרות דלקו עד מוצאי־שבת... **כי אצלו זה היה דבר פשוט - אין 'טבע'!**

ולזה אדם זוכה ע"י 'כח התפילה' - שאדם זוכה לדעת מהו 'כח הדיבור'! אם אדם לא היה בטלן, והיה יודע מה אפשר

להשיג ע"י כח התפילה וכח הדיבור, הוא היה תמיד משתמש עם הדיבור שלו לטובה - לחזק אנשים, לשמוע על ה'שלום־בית' שלו; **הכל תלוי בשמירת הדיבור! תדבר תמיד דיבורים טובים וחיוביים! תיזהר מדיבורים לא טובים!**

אדם שהוא לא שומר על הדיבור שלו - הוא חופר לעצמו בור! הוא חופר לעצמו בור בתוך הגהינום! ובפרט אדם שהוא מלשין והוא מחפש לקבור אנשים - הוא חושב שהוא קובר אנשים - הוא קובר את עצמו... הוא חופר קבר לעצמו! פשוטו כמשמעו!

וצריכים לדעת שהכל בהשגחה עליונה - הכל מהקב"ה! ולאיפה בורחים? על זה אומרים בהגדה של פסח: "**וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה - אָנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר**"; פשטות הכוונה, שהיו אנוסים עפ"י הדיבור של הקב"ה, אבל כך צדיקים פירשו את זה: "**וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה**" - אתה נמצא ב'**מיצ"ר־י"ם**' - באיזו בעיה? [אגב, זה עניינא דיומא, כי אנחנו מתקרבים לימי 'בֵּין **הַמְּצָרִים**' - לשון '**מיצר**'], אז מה אתה עושה? "**אָנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר**" -אני בורח אל הדיבור!

אם אדם הוא לא בטלן, הדיבור שלו יכול להוציא אותו מכל השטויות ומכל הבלבולים ומכל העצבות והעצלות! אם תהיה חזק ב'דיבור' - תצא מזה! רק תהיה רציני... כל יום תבקש מהקב"ה: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּרַחֵם עָלַי! אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת עִם עַצְמִי; אֲנִי כָּל כָּךְ עָצוּב וְשָׁבוּר וּמְנֻחָ בַּמִּטָּה וְקָשֶׁה לִי לָצֵאת מִשָּׁם... רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּעֲזֹר לִי! תְּרַחֵם עָלַי! אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת 'בֶּן־אָדָם'! בְּוַדַּאי אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת צַדִּיק, אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, אֲבָל רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּעֲזֹר לִי שֶׁאֶהְיֶה פָּשׁוּט 'בֶּן־אָדָם'!'**... אדם שהוא לא מתחיל עם זה - הוא נשאר כמו שהוא, והס"מ תפס אותו... מי תפס אותו? כמו שנראה בפרשת השבוע: בלק ובלעם תפסו אותו...

כתוב בזוהר: **בלק** ו**בלעם** זה '**עמלק**', למה? כי ב'**בלק**' יש **ל"ק**, ב'בל**עם**' יש **ע"מ**, ויחדיו יוצא צירוף של **עמל"ק**, שהוא 'הנחש הקדמוני' - כלליות הקליפות הטמאות.

והנה, **הקב"ה ברא את העולם עם צדיקים!** משה רבינו הוא הצדיק - הוא 'מובחר האנושי', 'אדון כל הנביאים', ולעומת זאת יש את בלעם הרשע והטמא - "זֶה לְעֻמַּת זֶה"... משה רבינו הוריד לנו את התורה, והעלה אותנו להר סיני, וזה שייך בכל דור ודור, כי 'משה רבינו' זה הצדיקים שבדור שמחזקים אותנו, אך "זֶה לְעֻמַּת זֶה" יש את בלעם, ולמה? אומרים חכמינו הקדושים (ב"ר יד, ה): '**כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לוֹמַר אִלּוּ הָיָה לָנוּ נָבִיא כְּמשֶׁה הָיִינוּ עוֹבְדִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא**'; ולכן הביא להם את בלעם שעליו כתיב "שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם"; ואמנם הוא מונח בתוך הטומאה ובתוך הקליפות, אבל גם אצלו יש ענין של 'חזיונות' וכו', ומה הכוח שלו? הפה הטמא שלו! זה שהוא מקלל! **כל העניין שלו, כל המחשבה שלו,**

כל המהות שלו, זה חתיכה של קללה! כל מקום שהוא הסתכל, לכל מקום שהוא הגיע, זו חתיכת קללה!

אך "וְזֶה לְעֻמַּת זֶה" יש את משה רבינו - הצדיק האמת, שהוא רק מברך ומחזק, ואפילו כשעם־ישראל נפלו בעוונות - משה רבינו פועל בשבילם מחילה וכפרה, ומוסר את נפשו ואומר (שמות לב, לב) "וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא" - הכל במסירות נפש!

חכמינו הקדושים אומרים, שבשעת מתן־תורה היה לפתע רעש בכל העולם [כי כל העולם שמעו מזה], והגיעו הגויים אל בלעם בפחד ושאלוהו: 'מה קרה?'... כולם פחדו... ובלעם הרגיע אותם: 'אל תדאגו, הקב"ה נותן עכשיו את התורה'... "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן"! כי בלעם היה "וְזֶה לְעֻמַּת זֶה" כנגד משה רבינו, אבל בתוך הטומאה...

מאידך, משה רבינו הוא בתכלית הקדושה העליונה, הוא דבוק בהקב"ה בתמידות ממש, והוא בכלל לא כאן בזה העולם... אכן הוא עם שתי רגליים על הקרקע, אבל הוא נמצא למעלה, וכמו שחכמינו הקדושים אומרים (דברים רבה יא, ד) על הפסוק (דברים לג, א) "וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה **אִישׁ הָאֱלֹקִים**" - '**מֻחָצְיוֹ וּלְמַטָּה אִישׁ, מֻחָצְיוֹ וּלְמַעְלָה הָאֱלֹהִים**'; הוא דבוק בהקב"ה! וצדיק כזה מלמד אותנו איך אפשר תמיד להחזיק מעמד, ואדם יכול להיות כאן בזה העולם - יתחתן ויקים משפחה ויהיה לו פרנסה וכו' - והוא יכול להיות דבוק בהקב"ה! אין בזה שום סתירה - אדרבה!

וכל זהל בא ע"י הלימודים של משה רבינו - הדיבורים טובים, רק לחזק אנשים! **בלק ובלעם זו חתיכה של טומאה וקללה ו'עין רעה' - להסתכל על כל דבר ב'לטותא'** (כלשון הזוה"ק) **- הוא מקולל!**

הנה סיימנו את פרשת חוקת עם מלחמת סיחון ועוג - שמשה רבינו הכניע את סיחון מלך האמורי ואת עוג מלך הבשן; סיחון ועוג לא היו סתם 'ענקים', אלא מלכים גדולים, ומובא בדברי האר"י הקדוש: '**סיחון**' מלשון '**שיחה**', שזה כל העניין האמור - **קדושת הדיבור**, כי קליפת **סיחון** רוצה למנוע בר־ישראל מ**שיחה** קדושה להקב"ה, ולהפילו בדיבורים רעים ח"ו, ועל־כן הוא "מֶלֶךְ **הָאֱמֹרִי**" - '**אֱמֹרִי**' לשון '**אמירה**', הוא רוצה **למלוך** על **אמירת** בר־ישראל בקדושה, ומשה רבינו יודע את זה, ונלחם בו עדי גובר עליו ומנצחו.

ונרענן מעט את זכרוננו איפה אנחנו אוחזים בפרשיות אלו: עם־ישראל כבר סמוכים לירדן ומוכנים להיכנס לארץ־ישראל[א], ועדיין עומדים "בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן" - בחוץ־לארץ, ושם יש קליפות שלא

א. מי שזכה ב"ה להתחיל את לימוד **נ"ך יומי**, אנחנו רואים עתה בתחילת ספר יהושע איך עם־ישראל נכנסו לארץ־ישראל, והיום קראנו את כל מה שאירע ביריחו - שהקיפוה שבעה ימים עד שחומות העיר נפלו ונכנסו אליה.

רוצים שעם־ישראל ייכנסו לארץ־ישראל, כי הם יודעים שכשהם ייכנסו לארץ־ישראל - הם 'גמורים' לגמרי... **הם ידעו היטב שארץ־ישראל היא הארץ שבחר בה ה' לתת לעם־ישראל, ושם כל הכוח שלהם, ושם ייבנה בית־המקדש, ושם תהא כל הקדושה, ומזה הם פחדו מאד... ולכן הם עשו את הכל כדי למנוע את עם־ישראל מלהיכנס לארץ!**

ו'שומרי הגבול' היו סיחון ועוג, וכל מגמתם היתה לפהריע לעם־ישראל ב**'שיחה'** הקדושה, הם מבלבלים אותם עם כל מיני דברים ועם כל מיני בלבולים, אבל הקב"ה אומר למשה רבינו: **אל תפחד! אתה תכניע את הקליפות האלו!**

וזה היה סוף פרשת חוקת - שהלכו להילחם עם סיחון, והרגו אותו ואת בניו, ובזה כבר סילקו קליפה אחת... אבל היה עדיין את עוג מלך הבשן - שאמנם היתה לו זכות עוד מימי אברהם אבינו שלא הלשין על אברהם אבינו, ומשה רבינו חשב שאולי הזכות הזו תעמוד לו, והקב"ה אמר לו: **"אַל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת כָּל עַמּוֹ וְאֶת אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן"** - אל תפחד!

ומה עשה עוג מלך הבשן? הרים הר, והיה מוכן לזרוק את ההר על עם־ישראל, ה' ישמור... אומר רבינו (ליקו"מ ח"ב סי' ח) על דברי הגמרא שגודלו של ההר היה 'תלתא פרסי' - שלוש פרסאות - **'תלתא פרסי' הם שלושת התפילות!** עוג מלך הבשן מנסה להפריע את האדם שלא יגיע לבית־הכנסת ולא יתפלל שחרית, לא יתפלל מנחה ולא מעריב! הוא מערים על האדם תירוצים שונים - 'קשה לי', 'אני עייף', 'אני מוטרד', כל מיני סיפורים... וזה ההר שהוא מרים, כי עושה את התפילה כמו **'הר'** גדול... וכמו הר חרמון או הר תבור - תנסה לעלות את כולו רגלית... וכך עוג מלך הבשן עושה את התפילה - "הר" גבוה... קשה לו לצאת מהמיטה בבוקר וללכת התפילה... והוא בקושי יוצא מהמיטה בצהריים ומניח תפילין לכמה דקות - **וכי זו 'תפילה'?! כך צריכה להיות תפילה?!... בשביל תפילה צריך לקום בזמן ולצאת להתפלל במנין!**

איזה 'מנין'? אם אינך מגיע ל'ותיקין' - תגיע למנין של תשע או עשר, **מתי טוב לך? עד חצות, אבל תגיע!** זה כ"כ קשה לו... גם במנחה - הוא טרוד, ובערבית הוא כבר עייף... הוא עושה מזה **"הר"**!

והנה הקב"ה אומר למשה רבינו: **"אַל תִּירָא אֹתוֹ"** - אל תפחד ממנו! תיקח מקל ותן לו מכה ברגל, והוא יפול ויחתכו לו את הראש.. **כי את הקליפות האלו צריכים להכניע!** הם היו 'שומרי הגבול' לשמור

אגב, גם מי שעדיין לא התחיל את הנ"ך במחזור החדש - עדיין לא מאוחר להצטרף אל לימוד הפרק היומי בנ"ך; אשרי המצטרף ללימוד כ"כ קדוש!

שלא ייכנסו עם־ישראל לארץ־ישראל, כי ארץ־ישראל זה המקום של "גילוי שכינה" - של אמונה, ניסים ותפילה - כך לימדנו רבינו! **אשרי הזוכה לדעת מה זה 'ארץ־ישראל' - כל הקדושה מונחת בארץ ישראל!** והקליפות הללו ידעו את זה - 'עמלק' שכלול מ'בלק' ו'בלעם', וכן 'סיחון' ו'עוג' - ולכן הם לא רצו שעם־ישראל ייכנס לארץ־ישראל, כי בסוף באמת בנו את בית־המקדש, ואם היו זוכים, והיו עם־ישראל שומרים על עצמם, **ובעיקר אם היו נמנעים מ'שנאת חינם' והיתה להם 'אהבת חינם' - היו חזקים באהבה ואחדות, היה בית־המקדש נשאר קיים!**

אבל לצערנו זה אחד מהניסיונות שיש לעם־ישראל - השנאה והקנאה, שאדם מתיר רציחה רח"ל! לא אכפת לו כלום - הוא מוכן לזה רח"ל! והכל מקנאה ושנאה... והוא לא מבין שהוא עושה את הכל לעצמו! וזה גרם את כל חורבן בית־המקדש - שעם־ישראל לא היו מאוחדים... ובימי 'בין המצרים' צריכים להתחזק מאד בזה - לשמור על הדיבור, להרבות ב'אהבת חינם', לבנות את הקדושה, לקרב את כולם!

מי שזוכה ללכת ולהפיץ אור רבינו - הוא מקרב את הגאולה! הוא מקרב עוד ועוד יהודים! ממילא אותם אלה שהם נגד - מה יכולים לעשות איתם?... אבל רוב בני־אדם הם בגדר "תינוק שנשבה" - לא יודעים כלום... למה הולכים ל'בר' ול'מועדון'? הם כ"כ שבורים וחושבים 'אולי יהיה לי פה קצת מנוחה'... ישתה קצת, ומי יודע מה עושה שם, אבל חוזר הביתה אותו דבר... והנה הבאת לו איזה תקוה בחיים - נתת לו איזה ספר וכו' - אתה מציל נפשות! מה יהיה כשמשיח יבוא? הוא יביא לכולם... יהיה לו דיבורים, יהיו לו ספרים וקונטרסים והוא יקרב את כולם... אז אדם שעוסק בזה -הוא מקרב את הגאולה!

נחזור לענייננו: בית־המקדש היה צריך להיות קיים, ולצערנו היה חורבן בית־ראשון, והלכו לגלות בקיווי שילמדו מזה, והנה בנו את הבית־השני, ואף שראו מה קרה בבית־ראשון - הניסיונות לא פוסקים... טומאת הס"מ - 'עמלק' שכלול מ'בלעם' ו'בלק' - עדיין קיימת... ועלינו לדאוג בשביל כולם, ואמנם אנחנו צריכים לדאוג כל אחד לעצמו - 'אני צריך לשמור על עצמי, וכי אתקן את כל העולם כולו?'... אבל יש ענין שאדם דואג בשביל השני!

וזו לשון רבינו ז"ל בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ה': '**כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר: כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילִי** (סַנְהֶדְרִין לז.)' - אמנם לשון חכמינו הקדושים שם בגמרא היא "**חייב**" כל אדם לומר, ורבינו שינה ואמר "**צריך**" כל אדם לומר, ודייק מוהרא"ש ז"ל שרבינו שינה מן הלשון כי רבינו לא לוקח מאיתנו את הבחירה, ועל־כן דקדק לומר "**צריך**" ולא "**חייב**".

והרי זו אחריות... אם כל העולם כולו נברא בשבילך - אתה צריך לדעת את זה... ועל זה ממשיך רבינו: '**נִמְצָא כְּשֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִילִי, צָרִיךְ אֲנִי לִרְאוֹת וּלְעַיֵּן בְּכָל**

עֵת בְּתִקּוּן הָעוֹלָם, וּלְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם, וּלְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרָם'; כי אם העולם נברא בשבילך, תעיין בעצמך 'מה אתה יכול לעזור לעוד אחד'... ראה '**לְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם**' - בני־אדם יש להם חסרונות, חסר להם! למה הם משתגעים? הם לא מרגישים טעם בחיים שלהם... אז תנסה לעזור להם!

והעיקר הוא במה שמסיים רבינו: '**וּלְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרָם**' - תתפלל עליהם! אדם אומר: 'מה אני יכול לעשות בשביל אחרים?'... **הרי תפילה אתה בוודאי יכול לעשות, אז תתפלל!** תבקש עליהם: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּרַחֵם!**'... הרי רוב נשמות ישראל הם תמימים ופשוטים, ורוצים לחזר בתשובה, רק יש את בלעם ובלק שמנסים להכנס לתוך עם־ישראל, רחמנא לצלן...

אז בלק רואה עכשיו: סיחון ועוג כבר לא נמצאים פה... עד עכשיו הוא היה תמיד סומך עליהם שהם שומרים וכו', והנה עכשיו הם אינם, ובלק מתחיל לפחד 'מה יהיה פה'...

וזה הפסוק הראשון של הפרשה: "**וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי**" - אומרים הצדיקים (הרבי ר' אלימלך זי"ע ב'נעם אלימלך', ושאר צדיקים): בלק רואה מה שעם־ישראל עושים '**לָאֱמֹרִי**' - לשון '**אמירה**' ודיבור! הם רואים שעם־ישראל '**תָּפְסוּ אֻמָּנוּת אֲבוֹתָם**' - הם חזקים בתפילה! והם רואים שהם מנצחים שלא כדרך הטבע, ולמה? כדברי רבינו הנ"ל: '**הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וּתְפִלָּה מְשַׁנָּה אֶת הַטֶּבַע**'...

זה מה שראה בלק - את כל מה שעושים נשמות ישראל **באמירתם**, ומאיפה הם קיבלו את זה? **מהצדיק! יש להם צדיק! יש להם את משה רבינו שמלמד אותם לא לפחד! אל תתפעלו לא מסיחון ולא מעוג, ולא מכל הקליפות האלו - אתם תהיו חזקים בתפילה!**

וכמו שקיים משה רבינו זאת בעצמו במלחמת עמלק - אחר יציאת מצרים, שהוא עלה על ראש הגבעה "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ**", אומר התרגום: '**פְּרִיסָן בְּצִלּוֹ**'; הוא התפלל! ומובא בפירוש 'תוספות יום טוב' על משניות (ר"ה פ"ג), שמשה רבינו הצביע לכולם: '**עם ישראל, רק תשעבדו ליבכם למעלה, ותראו שתינצלו!**'...

ויהושע תלמידו הנאמן של משה רבינו יצא להילחם בעמלק, וכתיב: "וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ **לְפִי חָרֶב**" - '**לְפִי חָרֶב**' היינו '**חֶרֶב הַפֶּה**'! כי זהו ה'כלי־זין' שהיה לעם־ישראל, וכמאמרם ז"ל: '**חַרְבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל פִּיהֶם**'; וכמ"ש (תהלים קמט, ו): "**וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם**"; ואומרים חכמינו הקדושים: '**מַה תּוֹלַעַת זוֹ אֵין כֹּחָהּ אֶלָּא בְּפִיהָ, כָּךְ עַם־יִשְׂרָאֵל אֵין כֹּחָם אֶלָּא בְּפִיהֶם**'; הכוח שלהם הוא בפה! וכמו התולעת - שאמנם היא קטנה, אבל אם היא מתחילה ברצינות לנשוך אט אט - היא יכולה להפיל אפילו עץ גבוה מאד... ואכן זה לוקח זמן, ולא רואים תיכף־ומיד את התוצאות, אבל סוף־כל־סוף!

לפעמים אדם אומר 'התפללתי ועדיין לא ראיתי ישועה', ויש לו כל מיני טענות... ועל זה מובא בדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ב) עפ"י המאמר של רבה בר בר חנה: **'זִמְנָא חָדָא הֲוָה קָאָזְלִינָן בִּסְפִינְתָּא'** - פעם אחת נסענו בספינה, **'וְחָזִינָן הַהוּא גַּוְרָא דְּיָתְבָא לֵיהּ חָלְתָּא אַגַּבֵּיהּ'** - וראינו דג אחד שנאסף לו חול על גבו, **'וְקָדְחָה אַגַּמָּא עִלּוּיֵהּ סַבְרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הוּא'** - וגדלו עשבים על החול, וחשבנו שזה 'אי' מאיי הים... **'וְסַלְקִינָן וְאָפֵינָן וּבַשְׁלִינָן אַגַּבֵּיהּ'** - עלינו ואפינו ובישלנו על גבו. **'וְכַד חַם, גַּבֵּיהּ אִתְהַפֵּיךְ'** - כאשר התחמם גבו מן האש שחיממנו לאפיה והבישול - הוא התהפך, ונפלנו כולנו אל הים, **'וְאִי לָאו דַּהֲוָה מְקָרְבָא סְפִינְתָּא, הֲוָה טָבְעִינָן'** - כי כמעט נטבעו במים, וע"י שהיו קרובים אל הספינה ניצלו.

וכך מסביר רבינו הקדוש את העניין הזה: אדם מתפלל הרבה, אבל: **'סַבְרִינָן יַבֶּשְׁתָּא הוּא'** - הוא חושב שזה יבש... **'וְסַלְקִינָן וְאָפֵינָן וּבַשְׁלִינָן אַגַּבֵּיהּ'** - הוא מתפלל זמן רב ולא רואה שום דבר... וחושב: 'מה יהיה כבר עם תפילות שלי? להיכן הם הלכו?'...

אבל אומר רבינו: **'וְכַד חַם, גַּבֵּיהּ אִתְהַפֵּיךְ'** - פתאום גבו של הדג נעשה חם, ואז: **'אִתְהַפֵּיךְ'** - "יש ענין שיתהפך הכל לטובה"... **'וְאִי לָאו דַּהֲוָה מְקָרְבָא סְפִינְתָּא, הֲוָה טָבְעִינָן'** - מסביר רבינו: אם לא היינו מקורבים לצדיקים, היה הכל נטבע ח"ו...

והכלל, שאדם לא ייאש עצמו מתפילה, וימשיך להתפלל עוד ועוד! **ואין תפילה שנאבדת!** רבי נתן מצטט את לשון הזוהר: **'לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּיִתְאֲבִיד'** - אין אפילו **מחשבה** אחת טובה שהולכת לאיבוד! ואם כך ב**'מחשבה'** - כל־שכן ב**'דיבור'**, וכל־שכן ב**'מעשה'**... **זה מונח כביכול בגנזיו של הקב"ה! זה שמור בתוך ה'כספת'...** אתה כבר שכחת מזמן שהתפללת, **אבל הקב"ה לא שכח!** וזה מונח שם לעת הצורך - כשתגיע לאיזה זמן שאתה צריך ישועה, פתאום הקב"ה יוציא את כל התפילות האלו, והנה הכל התהפך לטובה... **ואדם צריך להאמין בזה!**

והנה בלק רואה שעם־ישראל מנצחים שלא כדרך הטבע, אז הוא מנסה להתחכם... הוא חושב: 'מי המנהיג שלהם? משה רבינו; מאיפה הוא מגיע? ממדין; הבה ונשאל במדין את מי שמכיר אותו - מאיפה קיבל הצדיק הזה את הכוח שלו'... הלך ובירר וכולם ענו לו את אותו הדבר: **הצדיק הזה קיבל את הכוח שלו בפיו - 'אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו'!** כולם העידו באוזניו, שהם מכירים את משה רבינו, ויודעים היטב שהוא לא לוחם עם שום כלי־זין ושום נשק - **הכוח שלו בפה! בפה שלו הוא עושה את הכל!**

'ככה?' ענה ואמר בלק: 'אמצא כבר 'פה טמא' שיילחם עם הפה שלו'... הוא חשב: 'אם הכוח שלו בפיו, גם אני אמצא בן־אדם שיש לו כוח בפיו'... ואכן הוא מצא את בלעם, שהעניין של 'בלעם' שהוא 'בולע' את כל הקדושות, וכדאיתא בזוהר: בלעם

הוא חתיכה של קללה!

כמה אדם צריך לשמור עצמו שלא להוציא מפיו שום קללה רח"ל! אדם לא מבין שהוא מקלל את עצמו! אם יש בבית ח"ו מריבה - אכן לפעמים יש איזו אי־הבנה וכו' - אבל לשמור מקללות! מה זה קללות?! רחמנא ליצלן! ואח"כ קורים דברים שאדם לא מבין מדוע הם קורים, אבל "בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם" (איוב לז, ז) **- אתה חתמת על זה לעצמך! כי** (אבות ג, טז) **'נִכְרָעִין מִן הָאָדָם מְדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מְדַּעְתּוֹ' - אתה חתמת את זה על עצמך! קיללת את עצמך!**

כי ל**'דיבור'** יש כוח גדול, וכשם שיש כוח בדיבור בקדושה - כן להפך ח"ו... ואדם צריך לשמור מאד מקללות! רבינו אומר בספר־המידות (אות קללה ח"ב סי' א): **'הָרָגִיל בְּקִלָּלָה הוּא מֵעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן'**; הוא שרוי ב"תֹּהוּ וָבֹהוּ"... מה היה לפני בריאת העולם? "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ וָבֹהוּ" - היה הכל שממון... אז מי שמקלל - הוא משם... ולאידך גיסא אומר רבינו: **'הָרָגִיל בִּבְרָכָה הוּא מֵעוֹלָם הַתִּקּוּן'**; כמה אדם צריך תמיד לשמור על הדיבור שלו! זה מה שרבינו רוצה מאיתנו! וזהו 'כוח התפילה' שרבינו לימד אותנו, כי זה השיא והפסגה - לא רק דיבורים טובים לחזק אנשים, אלא **אתה יכול לשנות את כל הטבע של הבריאה!** הקב"ה נתן לנו את הכוח שע"י דיבורים של תפילה שאדם מתפלל אל הקב"ה ומייחד עצמו כל־כולו להקב"ה - הוא יכול לשנות את כל הטבע! אין שום טבע! **'הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וּתְפִלָּה מְשַׁנָּה אֶת הַטֶּבַע'...**

ואת זה משה רבינו מלמד לעם ישראל, ובלק רואה זאת ואומר: 'כל הכוח בפה? זה לא מישהו שכוחו עם חרב וכלי־זין? אמצא ג"כ אדם כזה!'... והוא מוצא את בלעם הרשע, שהוא "זֶה לְעֻמַּת זֶה" בקליפה.

כתיב בפסוק: "וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם בֶּן בְּעֹר **פְּתוֹרָה**" וגו' - **'פְּתוֹרָה'** מרמז על **תרפ"ו** אורות, שהוא מספר הייחוד של כל העולמות, וכמ"ש "בֶּן **פּוֹרָ"ת** יוֹסֵף" - כמובא בדברי רביז"ל בליקו"מ ח"א סי' ב', ומוסבר בהגהה שם מרבינו שמסביר את הסוד הזה, ורבינו מזכיר את העניין של "נוקבא דפרדשקא" - ענין של עולמות העליונים, שיש נֶקֶב בעולמות העליונים שמשם משיח מקבל את הרוח־חיים שלו, ומה זה 'מָשִׁיחַ'? אומר רבינו בפירוש (ליקו"מ ח"ב סי' פג) **"מֶשִׁיחַ אֱלֹמִים"** - זה מה שהוא ילמד את כולם! אז יש 'נוקבא דפרדשקא' שמשם מגיעים כל האורות האלו, ואלו הם **התרפ"ו** אורות שאדם יכול להמשיך על עצמו תמיד...

אם אנחנו מזכירים את זה, נזכיר דבר שיהיה בידינו לעובדא ולמעשה, כי בדרך־כלל בני־אדם לא שמים לב לזה, וזה שייך לכל אדם הרבה פעמים ביום - ברכת **'אשר יצר'** שאדם מברך אחר שיוצא לצרכיו, שלא תמיד מכוון למה שאומר וכו', **ומונחים דברים עליונים בתוך הברכה הזו**, וזה מובא בסידור האר"י הקדוש ('סידור רבי שבתי'):

דבר ראשון: בברכה זו מוזכרים כל

העולמות: "אשר **יצר** את האדם בחכמה **ובראּ** בו נקבים נקבים" - עולם **היצירה** ועולם **הבריאה**. ואח"כ אומרים: "גלוי וידוע **לפני כסא כבודך**" - **'לפני'** כסא הכבוד זה עולם **האצילות**, שהוא **לפני** כסא הכבוד שנמצא בעולם הבריאה.

אנחנו מנסים בזה להביא לידיעתנו שזאת ברכה שמברכים כמה וכמה פעמים בכל יום, ולא שמים לב מה מונח בזה... הרי מן השמים רצו שתצטרך לצאת לצרכיך - בן־אדם הוא בן־אדם - וזה נראה כמו תכלית המיאוס, אבל אתה עכשיו עולה לתכלית העליה, ומסיים ואומר: **"רופא כל בשר ומפליא לעשות"** - אתה ממשיך על עצמך רפואה! וכאן מזכירים את 'עולם העשייה' - "ומפליא **לעשות**"... נמצא שמוזכרים כל ד' העולמות בברכה זו.

והנה בסידור האר"י מובא דבר נורא ואיום: אנחנו אומרים בברכה זו "אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו **נקבים נקבים חלולים חלולים**" - אומר האר"י הקדוש: **'נקבים נקבים חלולים חלולים'** זה ה"נוקבא דפרדשקא" - זהו ה'נקב' של הד' עולמות, וזה מה שמזכירים פה ד' פעמים: **'נקבים נקבים חלולים חלולים'** - שסובב על **ד' העולמות**; וזה הסוד במילין אלו - **'נקבים נקבים חלולים חלולים'**, שאמנם בפשטות זה סובב על איברי האדם, אבל רבינו כבר אמר (חיי מוהר"ן, סי' תקה): **'אִם הָיוּ מְהַפְּכִין אֶת הָאָדָם** (רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְרָאוֹת אֶת פְּנִימִיּוּתוֹ)**, הָיוּ רוֹאִין שֶׁבְּכָל גִּיד וְגִיד מִגִּידָיו תְּלוּיִים אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבְבוֹת עוֹלָמוֹת'**...

והנה אתה מברך את ברכת "אשר יצר", ואתה אומר: "אשר יצר את האדם **בחכמה**" - מה נכנס כאן ענין **'בחכמה'**? זהו העניין האמור, מהי **'החכמה'** של האדם? "וברא בו **נקבים נקבים חלולים חלולים**" - **ד' עולמות**!

ואומר האר"י הקדוש, שזה סובב על **שבעת הנרות** המוזכרים בדברי רבינו (תורה כא), כי **'נקבים נקבים חלולים חלולים'** זה מה שיש בראש האדם - שתי עיניים, שתי אוזניים, שני נקבי החוטם והפה; הם **'נקבים נקבים חלולים חלולים'** - זו הצורה שלהם!

וזה מה שאתה מברך את הקב"ה, שעכשיו זכית ב"ה לנקות את הגוף שלך, ואתה אומר: "גלוי וידוע **לפני כסא כבודך**" - אם מתבוננים בזה רואים שאין עוד ברכה כזו שמזכירים לשון כזו **"לפני כסא כבודך"**... ומדוע אפוא מזכירים זאת? מדוע למשל בשעת אכילת מצה 'רבש"ע, גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאנחנו הולכים עכשיו לאכול מצה'... או 'אנחנו הולכים עכשיו לאכול בסוכה'?... **ודווקא עכשיו אחר שיצאת ורחצת את הידיים אתה אומר: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך"!** ואומר האר"י הקדוש שזה **"לפני"** כיסא כבודך, כי בספה"ק מבואר ש**'כסא הכבוד'** הוא **עולם הבריאה** שנקרא **'עולם הכסא'**, אבל **"לפני"** כסא כבודך זה רומז ל**עולם האצילות**.

ועל זה ממשיכים: "גלוי וידוע לפני כסא

כבודך **שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם"** - אומרים להקב"ה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לֹא הָיִיתִי שׁוֹמֵר עַל הָעֵינַיִם שֶׁלִּי, עַל הָאָזְנַיִם שֶׁלִּי, וְעַל הַחֹטֶם שֶׁלִּי וְהַפֶּה שֶׁלִּי - **'אִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם'** יוֹתֵר מִדַּי, **'אוֹ אִם יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם'** - אִם לֹא הָיִיתִי שׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם, אֲזַי: **'אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם אֶפִלּוּ שָׁעָה אַחַת'** - לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם...

ואתה מסיים: "רופא כל בשר ומפליא לעשות", וממשיך עליך רפואה... **צדיקים אמרו שאדם שצריך רפואה - יכוון בברכת אשר יצר!** ולכן הרבה עושים 'שלט' של ברכת "אשר יצר", כי הנה אדם 'זורק' את הברכה, והלוואי שיאמרה כמו שצריך, **אבל אם היית לרגע חושב 'מה אתה אומר עכשיו', והאר"י הקדוש מגלה שבברכה זו אתה עולה לכל העולמות, ואתה ממשיך משם דברים נפלאים...**

הגענו לכל זה כי הזכרנו מהיכן הגיע בלעם הטמא - שהוא **שיא הטומאה** רח"ל! הוא **טמא מטומא**! מאיפה הוא מגיע? הוא מגיע **"פְּתוֹרָה"** - מ**תרפ"ו** אורות, כי הוא "זֶה לְעֻמַּת זֶה" של הקדושה... כי כך הקב"ה ברא את העולם: בשביל הבחירה והניסיון, מצד אחד בוראים את הקדושה, אבל אם היה רק קדושה - לא היתה שום בחירה... כולם רצים לצדיקים, וכל הטומאה מתבטלת, ויש תיקון העולם... **אבל הקב"ה רוצה בחירה וניסיון!**

רבינו פעם אמר (שיחות הר"ן, סי' ש): **'כָּל מַה שֶּׁאַתָּה רוֹאֶה בָּעוֹלָם, כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא בָּעוֹלָם, הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן'**; כל דבר! מצד אחד אתה יכול לבחור בטוב - "וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים", אך מצד שני יש את הבחירה והניסיון... **ואדם שיש לו שכל הוא מבין: הרי הקב"ה אומר** (דברים ל, יט) **"הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה", והקב"ה אומר: "וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים" - הקב"ה אומר לנו! 'אני אומר לך מה לעשות'... אבל אעפ"כ יש לאדם ניסיון... ויש קליפות - יש בלק, יש בלעם שיש לו 'פה טמא'!**

אבל מה הסוף של ה'**פה הטמא**'? הורג את עצמו וקובר את עצמו! זה סופו של ה'**פה הטמא**'! הוא מאחל לעצמו **"וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ"**... ולבסוף הרגוהו בחרב... הוא עף בשמים - יש לו כישוף וכו', והוא עף בשמים, אבל פינחס הראה לו את הציץ - **שֵׁם הַוָיָ"ה**, שמו של הקב"ה, ומיד הוא נופל על החרב וזה הסוף שלו ושל כל מלכי מדין...

אדם חושב שהוא 'על הגובה', ומתנשא מעל כולם, עד שאומרים לו: **"עד כאן"!**

לא מזמן היה לנו את פרשת קורח, ואותו דבר היה אצל קורח - שהוא חשב שיאמר ויעשה וכו', ועוד שם זה היה 'לשם שמים', הוא אמר "כָּל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים" וכו'... **אבל 'לשם שמים' שב בשקט! שב ותתפלל להקב"ה! תיזהר מאד מאד! ובפרט תיזהר 'עם מי אתה מתחיל'... שיהיה לך שכל! כי הנה אתה עושה מה שעושה, אבל זה הסוף שלך...** מה היה הסוף של קורח? בלעה אותו האדמה...

אז בלק רואה את הכוח של עם־ישראל, ומביא את בלעם מ"**פְּתוֹרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר**" - ואכן בצד הקדושה הענין של '**נהר**' אלו דברים עליונים מאד, אבל לבלעם יש את הכל "זֶה לְעֻמַּת זֶה" בתוך הטומאה...

והנה בלעם יודע עם מי הוא מתחיל... הוא יודע שהקב"ה שומר על עם־ישראל, אז הוא עושה כל מיני 'חוכמות' - "תשבו... אראה אם הקב"ה יתן לי רשות"... ומספר להם סיפורים כאילו הקב"ה אומר לו שאינם מספיק מכובדים בשביל שילך איתם - כל מיני סיפורים... והם קונים את זה, ובכל פעם בלק שולח שליחים חדשים אל בלעם...

והנה מה לומדים ממה שהיה פה עם בלעם? הרי הקב"ה אמר לו בהתחלה "**לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא**" - לא צריכים את הטובות שלך! כי רש"י אומר על הפסוק הזה: '**אָמַר לוֹ אִם כֵּן אֲבָרֵכֵם, אָמַר לוֹ אֵינָם צְרִיכִים לִבְרָכָתֶךָ - 'כִּי בָרוּךְ הוּא', מָשָׁל אוֹמְרִים לִדְבוֹרָה לֹא מִדּוּבְשֵׁךְ וְלֹא מֵעוּקְצֵךְ**' - לא צריכים את הדבש ולא צריכים את העקיצה... תעזוב! לא צריכים את הברכות שלך!

והנה אין לו ברירה, אז הוא אומר לשליחים שהקב"ה לא מסכים, אבל איך הוא אומר להם? "מֵאֵן ה' לְתִתִּי לַהֲלֹךְ '**עִמָּכֶם**'" - 'אתם לא מספיק מכובדים... אם יגיעו אנשים יותר מכובדים, אולי אלך איתם'...

ולבסוף אומר לו הקב"ה: 'אתה רוצה ללכת? לֶךְ!' ואומר על זה רש"י בשם חכמינו הקדושים: '**בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ בָּהּ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ**'; בלעם רק מחפש איך ללכת ולעשות זאת, אמר לו הקב"ה: 'זה מה שאתה מחפש? לֶךְ! אבל זה יהיה הסוף שלך'...

ואכן הוא הלך, ובדרך היה כל הסיפור עם האתון שלו שעליה הוא רכב, והאתון היתה הטומאה שלו, והאתון מתחילה להוכיח אותו לאן הוא הולך... והיא גם רואה את מלאך ה', והוא כועס עליה ומכה אותה, והקב"ה פותח את פי האתון והיא מתחילה להוכיח אותו: 'מה איתך?! אתה משוגע?! מה אתה הולך?! "מֶה עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי זֶה **שָׁלֹשׁ רְגָלִים**" - אתה רוצה להזיק לעם־ישראל שעולים לבית־המקדש בשלוש רגלים כדי לקבל פני השכינה?! מה אתה עושה?!'... אז הוא אומר: "**חָטָאתִי**"... ולומדים מכל דבר כאן לימוד, וגם מזה שפתאום בלעם מתוודה ואומר '**חטאתי**', וכלשון הפסוק: "**וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל מַלְאַךְ ה' חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נִצָּב לִקְרָאתִי בַּדֶּרֶךְ וְעַתָּה אִם רַע בְּעֵינֶיךָ אָשׁוּבָה לִי**" - 'אם אינך מסכים אני חוזר'... ומכאן אומרים חכמינו הקדושים (תנחומא, בלק י): '**שֶׁכָּל מִי שֶׁחָטָא וְאוֹמֵר חָטָאתִי, אֵין רְשׁוּת לַמַּלְאָךְ לִיגַּע בּוֹ**'. ואז אמר לו הקב"ה: "לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תְדַבֵּר".

ואז מתחיל כל הסיפור עם בלק והוא מקריב קורבנות וכו', ואז מתחילים

כל העניינים שהם "זֶה לְעֻמַּת זֶה" של הקדושה, כי הם בָּנוּי שבעה מזבחות כנגד שבעת המזבחות של אברהם, יצחק ויעקב, והקריבו קורבנות... ואמר בלעם שהוא הולך, ומשה שהקב"ה ישים בפיו - זה מה שיאמר...

והנה פתאום הקב"ה מעקם את פיו, ויוצא מהפה שלו רק ברכות... **חכמינו הקדושים אומרים: 'מִבִּרְכוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע אָנוּ לְמֵדִים מֶה הָיָה בְּלִבּוֹ לְקַלְלָם'; כי הוא אמר את הכל הפוך...** אבל יצא ממנו רק ברכות! **עד שאנחנו פותחים את התפילה בכל בוקר עם הפסוק "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל" - זו ההתחלה של התפילה!** ולמה? **כי זה דבר גדול לקחת את הדיבורים של הקליפה - בלעם הרשע - ולעשות מהם קדושה! על מה בלעם אמר "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב"? אומר רש"י: הוא הסתכל על הצניעות של עם ישראל - איך הם שומרים על עצמם בכל העניינים - הן במעשה, הן בדיבורים, והן בכל העניינים, ואז יצאה מפיו הברכה: "מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל" - הם ראויים שהקב"ה ישרה שכינתו עליהם וישמור עליהם! וזו עיקר המעלה - שדווקא הוא אומר כזאת ברכה, וכך הופכים הטומאה אל הקדושה!**

איתא בגמרא (שבת קיט:): **'שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רַע'** - כשאדם הולך הביתה בליל שבת אחר התפילה, מלווים אותו שני מלאכים: מלאך אחד טוב, ומלאך אחד הפוך; ועל זה אומרים "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם" - בשביל המלאכים. אדם צריך לדעת זאת בתמימות ופשיטות! בשביל זה צריכים אמונה פשוטה, שאדם יודע: הנה המלאכים מלווים אותי, ואומרים להם "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם" - 'ברוכים הבאים'... "בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם", "בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם", "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם"...

ממשיכה הגמרא: **'וְכְשֶׁבָּא לְבֵיתוֹ וּמָצָא נֵר דָּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּתוֹ מְצֻעַת'** - הכל מוכן לכבוד שבת־קודש, ושורה השלום בבית, **'מַלְאָךְ טוֹב אוֹמֵר יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת כָּךְ, וּמַלְאַךְ רַע עוֹנֶה אָמֵן בְּעַל כָּרְחוֹ'**; ומסיימת הגמרא: **'וְאִם לָאו'** - אם יש ההפך ח"ו, שיש מהפכה בבית, והבעל צועק "למה לא מוכן?!" וכו', אזי **'מַלְאָךְ רַע אוֹמֵר יְהִי רָצוֹן שֶׁתְּהֵא לְשַׁבָּת אַחֶרֶת כָּךְ, וּמַלְאַךְ טוֹב עוֹנֶה אָמֵן בְּעַל כָּרְחוֹ'.**

נשאלת השאלה: מדוע צריכים שני מלאכים? לכאורה שיהיה רק מלאך טוב, ואם יהיה טוב - יברך, ואם לא - לא יברך. **אבל הקב"ה רוצה שיהיה דווקא כך - שהמלאך הרע יענה 'אמן'!** כי הנה אדם בא הביתה, והכל מוכן לכבוד השבת - השולחן מוכן, וכולם מוכנים לעשות קידוש, ואומרים "שלום עליכם" וכו', הקב"ה רוצה דווקא שהמלאך הרע יגיד 'אמן', **כי זו השלימות - שדווקא המלאך הרע עונה 'אמן', ולא מספיק שהמלאך הטוב יברך, צריכים שהמלאך הרע ג"כ יגיד 'אמן', וכך הוא ייכנע לגמרי! זו המדרגה הכי גדולה!**

וזה העניין פה עם בלעם, שכל הברכות יצאו דווקא מהפה של בלעם, ועם זה אנחנו מתחילים את התפילה בבוקר: "**מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל**"; כי אלו הברכות שבלעם בירך את עם ישראל זה יצא מההכנעה והביטול של הקליפות - שהתהפכו מן הקצה אל הקצה! וזה כבר דבר חזק מאד... כי בוודאי מצד הקדושה ישנן ברכות, אבל כשגם הסטרא־אחרא מוכרח להסכים ולהגיד 'אמן' - זה כבר מכניע את הכל...

והכלל, שהלימוד של פרשת השבוע הוא '**שמירת הדיבור**'; ואשרי הזוכה ל'**דיבור קדוש**' - דיבור של צדיקים! **משה רבינו מלמד אותנו כל מה שצריכים לעשות!** כל הפסוקים האלו שבלעם אמר מלאים בלימודים נוראים ונפלאים - **ובשביל זה צריכים ללמוד רש"י...** ולדוגמא נזכיר את הפסוק "**הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא**" - אומר רש"י: '**כְּשֶׁהֵן עוֹמְדִין מִשֵּׁינָתָם שַׁחֲרִית, הֵן מִתְגַּבְּרִים כְּלָבִיא וְכַאֲרִי לַחֲטֹף אֶת הַמְּצוֹת: לִלְבֹּשׁ טַלִּית, לִקְרֹא אֶת שְׁמַע, וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין**'; בלעם רואה את זה והוא משתגע... הוא רואה שהוא לא יכול לשלוט בהם, וכן ענין הצניעות כנ"ל - "**מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב**" - אומר רש"י: '**רָאָה שֶׁאֵין פְּתְחֵיהֶם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה**'; הם לא מסתכלים אחד על השני! **כמה צריכים לעבוד על העניין הזה - שאדם לא יסתכל על השני! לא יקנא במה שיש לו - לא בכסף שלו, לא ברכב שלו, לא בשלום־בית שלו, אל תקנא באף־אחד! אתה תעבוד על עצמך! אתה צריך למצוא את הדרך "שלך" ולשפר את כל מה שיש "לך"! אל תקנא באף־אחד!**

אכן, יכולין לקחת **חיזוק** מאדם אחר - שאתה רואה 'יש דבר כזה'... **לפעמים צריכים לקחת דוגמא ממישהו שיעורר אותך שאכן זה אפשרי!** לפעמים בן־אדם מיואש ואומר: "ממני אין כבר מה לדבר... אני לא שווה כלום, השלום־בית שלי אף־פעם לא ישתפר, וזהו"... אז מראים לו: '**חביבי, אין דבר כזה! אם תיקח עצמך ברצינות - תראה שהכל יכול להתהפך! הכל יתהפך!**'...

וכן מובא בכל אלו הפסוקים - **אם לומדים עם רש"י מבינים מה מונח בהם...** נזכיר דבר נוסף: "**הֶן עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן**" - שזה ענין של '**התבודדות**', שאדם זוכה בכל יום לקיים אפילו מעט מהענין הזה של '**לְבָדָד יִשְׁכֹּן**' - שהוא הולך להתבודד עם השכינה הקדושה! **יש לו כמה דיבורים כל יום!** וזה מה שיציל אותו מהכל... הוא יזכה אשר "**וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב**" - הוא כבר לא צריך לפחד מהגויים ומכל הקליפות האלו!

וזה הלימוד של הצדיקים שמזהירים אותנו **לא לפחד מאף־אחד!** אדם צריך לדעת שהקב"ה מנהיג את העולם, וכל זמן שהוא חזק בדיבור שלו בקדושה - יתקיים אצלו "**לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ**" - יתגלה לך שהקב"ה איתך! הקב"ה רוצה לראות את הטוב שלך! הקב"ה משפיע כל הברכות!

בליקו"מ ח"א סי' ל"ו, רבינו מפרש את הפסוק "**הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבֶנָּה**" - שבלעם חשב שהוא יהפוך את הכל וכו', והנה הוא רואה שהוא לא יכול... הוא מקבל את הברכות והוא לא יכול להזיז אותן! הוא לא יכול לעשות שום דבר! הוא מקבל את זה כבר 'חָתוּם'! **הקב"ה 'שָׂם רֶסֶן בְּפִיו' והוא לא יכול לעשות שום דבר...**

נשוב לדברי רש"י על הפסוק "**הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי יִתְנַשָּׂא**" - **'כְּשֶׁהֵן עוֹמְדִין מִשֵּׁינָתָם שַׁחֲרִית הֵן מִתְגַּבְּרִים כְּלָבִיא וְכַאֲרִי לַחֲטֹף אֶת הַמְּצוֹת: לִלְבֹּשׁ טַלִּית, לִקְרֹא אֶת שְׁמַע, וּלְהַנִּיחַ תְּפִלִּין'**; מי מוכיח אותנו לצאת מהמיטה? הצדיק! **ובלעם רואה את זה!** איפה אתה? 'אני עדיין במיטה... קשה לי לקום'... **אבל בלעם רואה את המעלה של עם־ישראל, ואיך ניצלנו מהקליפות הטמאות שלו, שהוא ראה "הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם" - הוא קם בבוקר כמו אריה, והוא תופס את הציצית וקורא קריאת שמע ומניח תפילין!**

וזה **'למעשה'**: הרי יש **'זמן קריאת שמע'**, וצריכים לקום **עד השעה תשע! תקום ותקרא קריאת שמע! תלבש ציצית, תניח תפילין! הלוואי שתזכה בשעת קריאת שמע גם ללבוש ציצית ולהיות עם תפילין!**

וכל זה בבוקר, ומה בלילה? על זה ממשיך הפסוק: "**לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף**" - אומר רש"י: **לא הולכים לישון עד שקוראים קריאת שמע שעל המיטה!**

הנה בלילה אדם רוצה ללכת לישון, והוא כבר עייף ו'נופל' למיטה... **אבל בלעם ראה - למה הוא לא יכול לעשות שום דבר? כי הם קורין קריאת שמע שעל המיטה!** ואיפה בלעם רואה את זה? כי אכן יש אצלו ענין של "מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה" - יש לו איזו הסתכלות, הוא יכול לראות...

להבדיל אלף אלפי הבדלות - מספרים על ה'חוזה מלובלין' זי"ע שהיה רואה מרחק של ארבע מאות פרסה באספקלריא המאירה, הוא ראה בדיוק מה קורה עם כל אחד... אז אם על בלעם הרשע כתוב "מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה" - הוא רואה... הוא מסתכל ורואה איך האוהלים של עם־ישראל מסודרים בצניעות, והוא רואה גם מה קורה שם - **הם לא הולכים לישון בלי קריאת שמע שעל המיטה!** וא"כ הוא לא יכול לעשות שום דבר... כי על קריאת שמע שעל המיטה כתוב שזה מבטל את כל הקליפות (כמובא בדברי רבי נתן בהלכות ק"ש שעל המיטה) - **זה הורג את הקליפות!**

כמה זמן כבר לוקח לקרוא קריאת שמע שעל המיטה?... קח סידור ותגיד קריאת שמע שעל המיטה! אם תזכה להגיד קריאת שמע שעל המיטה כנוסח האריז"ל - יקח עוד דקה... תגיד עוד כמה דברים... **זה הורג את כל הקליפות! אם אדם ח"ו ברא קליפות במשך היום - זה הורג אותם! וגם וידוי אומרים שם, וזה הורג את הקליפות!**

בלעם רואה את זה ואומר: 'איתם אין לי עסק'... כלשון רש"י: **'בָּא מַחֲנֵה וְגַיִס**

לְהַזִּיקָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמְרָם וְנִלְחָם מִלְחֲמוֹתָם וּמַפִּילָם חֲלָלִים'; בלעם רואה את זה ועושה חשבון לעצמו - הוא מתחיל "לחשוב פעמיים": 'מה אעשה פה?'... **וזה מה שיוצא מהפה שלו! ואף שהוא רצה להגיד את ההפך - עיקם הקב"ה את פיו להגיד את כל זה...**

וזה הלימוד '**הלכה למעשה**' - צריכים לשמור על הדיבור! ואל יחשוב האדם לדבר ככל העולה על רוחו "לשם שמים"... **רחמנא ליצלן! אם אתה מקלל - אתה מקלל את עצמך!** רבינו אומר בספר־המידות (אות קללה, סימן ו): '**סוֹף שֶׁקְּלָלַת חִנָּם יָשׁוּב עַל הַמְקַלְּלוֹ**'; וכמו שקרה עם בלעם, שהכל חזר עליו... וזו העבודה שלנו, שזו ההכנה לקראת שבוע הבא - שמתחיל '**בין המצרים**', שאנחנו צריכים לבנות את בית־המקדש, **ואיך בונים את בית־המקדש? ע"י קדושת הדיבור! 'אהבת חינם' - לאהוב את השני! לשמור מאד על הדיבור בין אדם לחברו ובין אדם לאשתו! לשמור על הדיבור שיהיה נקי ומנופה מכל מיני דברים רעים ח"ו!**

ועל־ידי־זה יתהפך הכל לברכות, עד שהמלאך הרע יצטרך להגיד 'אמן', וגם הוא יודה ויאמר שאי־אפשר לשלוט בהם... **זה עם קדוש, עם טהור, ומגיעות להם כל הברכות!**

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה לקחת '**לימוד למעשה**'! שזה יהיה '**לעובדא ולמעשה**': **פרשת בלק - "קדושת הדיבור"! אנחנו שומרים על הדיבור שלנו!** בלק רואה "אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל **לָאֱמֹרִי**" - זו ה'**אמירה**' שלנו, שנזכה לְחַדֵּשׁ את ה'אמירה' שלנו בלימוד התורה, בעבודת התפילה, בצדקה וחסד - לזכות את עם־ישראל, **זה הנשק שלנו וזה הכוח שלנו - להפיץ אור רבינו בכל העולם!** וכך אנחנו מכניעים את כל הקליפות האלו, וכפי שנזכה לכך - נקרב את הגאולה, ובקרוב יבוא משיח־צדקנו ותהיה הגאולה השלימה!

